

Vasila Bakiyevna Zayniddinova

Muhammad al Xorazmiy nomidagi

TATU Gumanitar fanlar kafedrasida katta o'qituvchisi

Bugungi kunda yangilanayotgan jamiyatimiz hayotida amalga oshirilib kelinayotgan tub islohotlarning asosiy maqsadi – inson va uning manfaatlarini ta'minlashga qaratilgan. Istiqlolni qo'lga kiritganimizdan keyingi yillar, ayniqsa, rivojlanishning ikkinchi bosqichi (2017 – h.v) mobaynida Respublikamizda demokratik tamoyillarga asoslangan holda, adolatli fuqarolik jamiyatini shakllantirish, shu bilan bir qatorda, xalqimizning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yanada yuksaltirish uchun zarur bo'lgan barcha shart – sharoitlar vujudga keltirilmoqda. So'ngi yillar davomida mamlakatimizda O'zbekiston taraqqiyotini yangi bosqichga ko'tarish bo'yicha amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar tufayli fuqarolarimiz ayniqsa, yoshlar hayotida tub o'zgarishlar ro'y bermoqda, ularning dunyoqarashi, ongu tafakkuri shak – shubhasiz mazmunan yuksalib bormoqda.

O'tgan yillar ichida ilk marta BMTTDning Inson taraqqiyoti indeksi 2 yildan beri ko'p mamlakatlarda inqirozlar tufayli pasayib bormoqda. O'zbekistonda esa ushbu indeks o'sishni qayd etmoqda. Shunga qaramasdan, mamlakat yangi global muammolarni hal qilishga tayyor turishi kerak, deb hisoblaydi BMTTD.

O'zbekistonda — Inson taraqqiyoti indeksining pasayishi kuzatilmagan, aksincha ko'rsatkichning barqaror o'sish tendensiyasi davom etmoqda. Mamlakatda indeks ishga tushirilgandan beri mamlakat juda yaxshi natijalarga erishmoqda. 2021 yildagi Inson taraqqiyoti indeksi ko'rsatkichi O'zbekistonda 0,727 ni tashkil etib, mamlakat Inson taraqqiyoti darajasi yuqori mamlakatlar toifasiga kirishi va 191 davlat va hudud orasida 101-o'rinni egallashini ta'minladi. 2000–2021 yillarda O'zbekistondagi Inson taraqqiyoti indeksi ko'rsatkichi 19,8 foizga — 0,607 dan 0,727 ga ko'tarilgan. Shuningdek, 2000–2021 yillarda O'zbekistonda aholi jon boshiga to'g'ri keladigan yalpi milliy daromadning 188,8 foizga o'sishi kuzatildi.[1]

Bizning zamonamizning barcha global muammolari bir-biri bilan chambarchas bog'liq va bir-biri bilan belgilanadi, shuning uchun ularni alohida hal qilish deyarli mumkin emas. Shunday qilib, tabiiy resurslar bilan insoniyatning yanada iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash, shubhasiz, ortib borayotgan atrof-muhit ifloslanishining oldini olishni nazarda tutadi, aks holda bu yaqin kelajakda sayyora miqyosida ekologik halokatga olib keladi. Bu ekologik muammoni ilmiy- texnikaviy inqilob salohiyatidan unumli foydalangan holda, shu bilan birga uning salbiy oqibatlarining oldini olgan holdagina yangi turdagi ekologik taraqqiyot yo'lida hal qilish mumkin. Insoniyatning hech bo'lmaganda global muammolardan birini rivojlantirishga qodir emasligi qolgan barcha muammolarni hal qilish imkoniyatiga eng salbiy ta'sir qiladi. Ba'zi G'arb olimlarining fikriga ko'ra, global muammolarning o'zaro bog'liqligi va o'zaro bog'liqligi insoniyat uchun hal qilib bo'lmaydigan ofatlarning o'ziga xos

"shafqatsiz doirasini" tashkil qiladi, undan chiqishning hech qanday yo'li yo'q yoki yagona najot zudlik bilan to'xtatilishidir. ekologik o'sish va aholi sonining o'sishi. Global muammolarga bunday yondashuv insoniyat kelajagiga oid turli xavotirli, pessimistik prognozlar bilan birga keladi. Ijtimoiy rivojlanishning hozirgi bosqichining global muammolarini optimal hal qilish uchun ikkita old shartlar guruhi kerak: ilmiy-texnik va ijtimoiy-siyosiy. Birinchisining mazmuni - tabiiy jarayonlarni tartibga solish uchun zarur bo'lgan darajada ilmiy-texnikaviy taraqqiyotni ta'minlash; ikkinchidan, global muammolarni amaliy hal etish imkonini beradigan shunday ijtimoiy-siyosiy sharoitlarni yaratishda. Global muammolarni eng to'liq hal etish, shubhasiz, jahon hamjamiyati miqyosida ijtimoiy munosabatlarni tubdan o'zgartirishni talab qiladi. Bu shuni anglatadiki, yaqin kelajakdagi global muammolarni hal qilishning yagona yo'li o'zaro manfaatli, keng xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdir.

Qadriyat yo'nalishlarining butun tizimini qayta ko'rib chiqish va hayotga munosabatni o'zgartirish, diqqatni odamlar uzoq vaqt davomida band bo'lgan hayot vositalaridan hayot maqsadlariga o'tkazish kerak. Ehtimol, bu buyuk sinovlar nafaqat borliqning o'zgarishiga, balki ruhiy o'zgarishlarga ham olib keladi.

Global muammolarning keskinlashuvi insoniyat taraqqiyoti uchun tubdan yangi shart-sharoitlarni, Yerdagi hayotga doimiy, real tahdid sharoitlarini yaratdi.[2]

Ob'ektiv haqiqatda biz yig'indisi bilan emas, balki global muammolar tizimi bilan shug'ullanamiz. Uning xarakterli xususiyati shundaki, u juda murakkab va ko'p omilli. Bu esa, birinchi navbatda, global qarama-qarshiliklar tizimining muhim asosini ijtimoiy taraqqiyotning asosiy qonuniyatlari bilan belgilanadigan ijtimoiy munosabatlar tashkil etishida namoyon bo'ladi. Sof ijtimoiy va sof ijtimoiy-tabiiy global muammolar mavjud emas. Ularning barchasi ijtimoiy-tabiiy rivojlanishning yagona jarayonining muayyan tomonlarini ifodalaydi. Zamonaviy global muammolarning o'ziga xos xususiyati shundaki, ular ijtimoiy sabablarga ko'ra paydo bo'lib, ijtimoiy emas, balki ko'proq oqibatlariga olib keladi, ular inson mavjudligining biologik va jismoniy asoslariga ta'sir qiladi.

Global muammolarni hal qilish strategiyasining markaziy bo'g'ini har tomonlama xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, butun insoniyatning turli sa'y-harakatlarini birlashtirishdir. Demak, jahon hamjamiyati o'zini va sayyoradagi hayotni saqlab qolish uchun ob'ektiv imkoniyatga ega. Muammo shundaki, u bu imkoniyatdan foydalana oladimi?

Mana shunday muammolar dunyoni tashvishga solayotgan bir vaqtda. Yurtimizda rivojlanish o'sish uchun islohotlar amalga oshirilmoqda.

Davlatimiz rahbari jonajon O'zbekistonimizni yuksaltirish uchun taraqqiyot strategiyasini amalyotga joriy etgani ham bejiz emas.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi Harakatlar strategiyasining mantiqiy davomidir. Taraqqiyot o'zgarishlarining yangi tarixiy bosqichda davom ettirilishi ko'zda tutilgan holda, Taraqqiyot strategiyasiga 2 ta yangi ustuvor yo'nalish qo'shildi. Bulardan biri – ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash bilan bog'liq bo'lsa, ikkinchisi – O'zbekistonning

dunyoda yuz berayotgan global muammolarga munosabati negizida belgilangan yangi ustuvor yo'nalishdir.[2]

Taraqqiyot strategiyasida asosiy e'tibor, bir tomondan, fuqarolik jamiyatini rivojlantirishga doir qonunlar, kodekslar, konsepsiya va dasturlar qabul qilinishiga qaratilgan. Ikkinchi tomondan, unda qonun ustuvorligini taminlash, konstitutsiyaviy islohotni hayotga izchil tatbiq etish, milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, kuchli ijtimoiy siyosatni amalga oshirish, ma'naviyatni rivojlantirish, shuningdek, global muammolarga O'zbekistonning munosabati, xavfsizlik va tashqi siyosat borasidagi muhim vazifalar qamrab olingan.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida mamlakatimizni keyingi besh yilda rivojlantirishning 7 ta ustuvor yo'nalishi bo'yicha aks etgan joriy demokratik islohotlar ko'lamini va miqyosi asl voqelikka yanada aniqlik kiritadi, deb o'ylaymiz. Bunda, muhimi, nechog'lik xalqparvar va insonparvar, xalqchil va erkin, ijtimoiy va ma'naviy, huquqiy va adolatli, xavfsiz va barqaror, baxtli va, farovon, milliy va umumbashariy davlat barpo etishdek qat'iy niyatimiz o'zining bor bo'y-basti bilan namoyon bo'lishi tayin.

Ushbu muhim hujjatda quyidagi ulug' maqsadlar aniq belgilangan:

- inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini yanada rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish;
- mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng asosiy va zarur shartiga aylantirish;
- milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash;
- adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantirish;
- ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash va sohani yangi bosqichga olib chiqish;
- milliy manfaatlardan kelib chiqqan holda umumbashariy muammolarga yondashish;
- mamlakatimiz xavfsizligi va mudofaa salohiyatini kuchaytirish, ochiq pragmatik va faol tashqi siyosat olib borish.

Umuman, dastlab Harakatlar strategiyasida, so'ng Taraqqiyot strategiyasida O'zbekiston bajarishni o'z zimmasiga olgan BMT Barqaror taraqqiyot maqsadlarini mamlakatimiz hayotiga tatbiq etishning aniq taktika va strategiyalari belgilab berildi.[3]

Xulosa qilib aytdigan bo'lsak Yangi O'zbekistonni kelajagi yoshlar qo'lida. Hozirgi kunda mamlakatimiz aholisining 60 foizini 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar tashkil etishini inobatga olsak jamiyatda antikorrupsion tafakkurni shakllantirishda yoshlarning o'rni naqadar salmoqli ekanligini ko'rishimiz mumkin bo'ladi. Qayd etilganidek, bugungi kunda mamlakatimizda olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlar yosh avlodni barkamol qilib tarbiyalash, ularning hayotga mustaqil qadam qo'yishlari uchun barcha zarur sharoitlarni yaratishga qaratilgan. Zero, yosh avlodda mustahkam vatanparvarlik g'oyasi hamda qat'iy fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish kechiktirib bo'lmaydigan vazifadir. O'zbekiston ana shu yo'ldan olg'a boradi va bu yo'ldan ortga qadam tashlamaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son.Kuchga kirish sanasi.29.01.2022
2. Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган маросимдаги маърузаси. 07.12.2016 й.
3. The Anti-Corruption Plain Language Guide.
4. Федеральный закон Российской Федерatsии от 25 декабря 2008 г. N 273-ФЗ «О противодействии коррупции»
5. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 29.12.2020 й. <https://president.uz/uz/lists/view/4056>